

ETICKÝ KODEX

„Český křeččí klub, z.s.“

Preamble

Všichni křečci a křečiči jsou si rovni, všichni mají stejná práva na péči a pozornost chovatelů. Zodpovědný chovatel křečků a křečičů (dále jen „zodpovědný chovatel“) má vždy na paměti, že jím chovaní křečci a křečiči jsou jeho svěřenci, nikoliv jeho zajatci či jeho věci.

Zodpovědný chovatel usiluje o to, aby svým křečkům a křečičům (tam, kde se dále hovoří o křečcích, jsou tím míněni souhrnně křečci syršští i všechny známé druhy křečičů) zajistil v rámci chovu podmínky, které se co nejvíce podobají jejich přirozeným životním podmínkám ve volné přírodě nebo alespoň takové podmínky, které nejsou v rozporu s přirozenými životními podmínkami křečků ve volné přírodě.

Čl. I

Právo na bydlení

Křečci mají právo na ubikaci o rozměrech odpovídajících jejich potřebám. Chovatel je při výběru ubikace povinen přihlédnout k tomu, že ubikace představuje křečkův celkový životní prostor. Křeček syrský, křečik džungarský a křečik čínský jsou výhradní samotáři. Musí mít vlastní teritorium v podobě vlastní ubikace, která musí být zabezpečena proti útěku zvířete a mít dostatečné odvětrávání.

Křeček syrský má právo být chován v ubikaci s podlahovou plochou o rozměrech nejméně 3000 cm² (např. 75x40cm) s minimální výškou 35 cm.

Křečik džungarský má právo být chován v ubikaci s podlahovou plochou o rozměrech nejméně 2000 cm² (např. 50x40cm) s minimální výškou 25 cm.

U minimálních rozměrů ubikace u **křečika Campbellova** přihlížíme k počtu křečičů v ubikaci. Pro 1-2 křečičky volíme ubikaci o minimální ploše 2200 cm² (např. 55x40cm), pro 3-4 křečičky minimálně 2800 cm² (např. 70x40cm), pro 5-7 křečičů minimálně 4000 cm² (např. 80x50cm) a pro více než 8 křečičů minimálně 5000 cm² (např. 50x100cm). Patra jsou u křečičů Campbellových výhodou, ubikace však nesmí být řešena na výšku.

Minimální rozměry ubikace u **křečika Roborovského** určuje počet jedinců ve skupině. Pro 1-2 křečičky volíme ubikaci o minimální ploše 1650 cm² (55x30cm), u skupinky 3 a více jedinců je minimum 2800 cm² (např. 70x40cm).

Křečik čínský má právo na ubikaci o minimální ploše 2200 cm² (např. 55x40cm), klec může být řešena na výšku, ale výška nesmí být větší než délka ubikace. Je vhodné do ubikace zařadit více pater, protože křečiči čínští jsou uzpůsobeni ke šplhání.

Doporučenou ubikací pro křečky je klec, plastový box nebo akvárium (terárium). Pro ubytování samice s mláďaty do věku 4-5 týdnů není doporučena klec z důvodu možného útěku mláďat skrz mříž. Pro křečky syrské a křečičky džungarské, Campbellovy a Roborovského nejsou vhodné ubikace řešené na výšku. Pokud má ubikace patro, není možné jej započítat do celkové podlahové plochy.

Křeček se ve svém přirozeném prostředí pohybuje po zemi, má proto právo být chován na pevném podkladu a na přiměřené vrstvě bezprašné podestýlky. Doporučené minimum výšky podestýlky je 10 cm na min. 1/3 plochy ubikace. Křeček v žádném případě nesmí být chován na roštu bez podestýlky, na natrhaných novinách či na pilinách a jiných prašných materiálech. Nevhodné jsou rovněž jakékoli parfémované podestýlky a podestýlky neumožňující hrabání (např. pelety, kukuřičná podestýlka apod.). Ke vhodným podestýlkám patří: bezprašné hobliny, dřevěné štěpky, konopné stelivo, papírová podestýlka a jakákoli podobná, která umožňuje křečkům využít jejich přirozený instinkt norování a hrabání.

Křeček má právo na vhodné **hnízdo** na spaní, resp. na odpovídající materiál, z něhož si hnízdo tvoří. Vhodné jsou neparfémované ubrousky, neparfémovaný toaletní papír či papírové kapesníčky. Používání novinového papíru, textilií, obvazové či jiné vaty či jiných vláknitých materiálů jako materiálů na stavbu křeččího hnízda je nepřipustné.

Křeček by měl mít k dispozici domek či jiný **úkryt**, ve kterém může přes den nerušeně spát. Domek musí být z netoxického materiálu.

Křeček má právo na **vhodné umístění ubikace v bytě**. Vhodné je klidné místo, kde nebude nepřiměřeně rušen křečkům denní spánek, s přiměřenou teplotou vzduchu. Nepřípustné je umístění ubikace v místnosti, kde se kouří nebo v místnosti kde hrozí únik těkavých látek. Je nepřipustné umístění ubikace s křečkem ve venkovním prostoru.

Čl. II

Právo na vlastní teritorium

Křeček je živočich teritoriální a ve volné přírodě má možnost si své **teritorium** nalézt, vymezit a bránit proti ostatním křečkům. Křeček chovaný v chovatelské stanici či v domácnosti má právo na své vlastní teritorium představované samostatnou ubikací.

Ve společném teritoriu může být chováno více jedinců pouze, jde-li o křečíky Campbellovy nebo Roborovského – v tomto případě je však chovatel povinen zajistit křečikům dostatečně velkou ubikaci s více domečky či jinými úkryty a průběžně sledovat, zda mezi křečíky chovanými společně nedochází ke konfliktům. V případě, že některý křečík začne uplatňovat a prosazovat právo na své vlastní teritorium (zejména napadáním a útiskem ostatních křečíků), je chovatel povinen mu poskytnout jeho vlastní teritorium v samostatné ubikaci. Společný chov těchto druhů křečíků **podléhá přísným pravidlům, která jsou dána pohlavím, příbuzenskými vztahy a povahou jedince**. Tato pravidla pomůže nastavit chovatel z chovatelské stanice, který všechny výše zmíněné aspekty u křečíka zná. U křečíka Roborovského mohou být chované ve skupině pouze samice. Samci jsou příliš teritoriální a nesnesou se.

Chov křečíků džungarských a čínských v párech patří pouze do rukou zkušených chovatelských stanic, a to výhradně za účelem rozmnožování. Tito křečíci jsou teritoriální a jejich chov v párech nebo skupinách je vysoce riskantní.

Čl. III

Právo na potravu a pití

Křeček má právo na stravu odpovídající potřebám jeho organismu a jeho přirozeným instinktům (včetně práva na realizaci instinktu k ukládání části potravy do zásob). Z tohoto důvodu má křeček právo na **dostatečné množství kvalitní potravy** tak, aby část potravy, kterou si instinktivně odkládá do zásob, nebyla na úkor potřebné denní krmné dávky.

Přirozená strava křečka je složena z obilovin a příležitostně doplňována čerstvou zeleninou či ovocem (vhodné 2x týdně) a bílkovinami (vhodné 1x týdně a u mladých křečků 2x týdně). U křečků, u nichž hrozí zvýšené riziko cukrovky (např. kvůli dědičným predispozicím), nepodáváme ovoce a zeleninu s vysokým obsahem jednoduchých cukrů.

Křeček má právo na **nepřetržitý přístup k čisté, čerstvé vodě** (vhodná je napáječka). Voda musí být měněna podle potřeby, nejméně však 1x za tři dny (nejlépe 1x denně; voda v misce musí být měněna vždy v případě jejího znečištění podestýlkou i vícekrát denně). K napájení se používá voda nesycená CO₂, popř. jiným plynem, nevhodná je voda minerální nebo ochucená.

Čl. IV

Právo na přirozený pohyb

Křeččí organismus je přizpůsoben běhání a překonávání velkých vzdáleností při hledání potravy.

Křeček má právo na přiměřené množství pohybu, který mu chovatel zajišťuje podle možností buď ve „výběhu“ mimo klec nebo v odpovídajícím běhacím kolotoči (v optimálním případě kombinací obou těchto možností). **Průměr běhacího kolotoče** volíme pro **křečky syrské minimálně 28 cm**, pro **křečíky minimálně 20 cm**. Velikost kolotoče musí být vždy přizpůsobena tělesné konstituci daného křečka či křečika. Křeček se ve volné přírodě pohybuje po zemi – tj. po pevné podložce – tomuto musí být uzpůsoben rovněž běhací kolotoč (kolotoč musí mít pevnou nášlapnou plochu a jednu stranu uzavřenou; nepřípustné jsou veškeré kovové a drátěné kolotoče, protože mohou způsobit zranění, přiskřípnutí končetin, hlavy nebo těla). Pokud chovatel umožňuje křečkovi pohyb ve výběhu, je povinen zajistit, aby v rámci tohoto výběhu nehrozilo křečkovi nebezpečí úrazu (pád z výšky, úraz elektrickým proudem, přiskřípnutí apod.). Použití kolotoče nebo výběhu je na zvážení chovatele. Někteří jedinci mohou při nepřetržitém běhání v kolečku vykazovat známky stereotypního chování a v takovém případě je nezbytné jeho použití limitovat.

Nepřípustné je používání běhací koule pro hlodavce. Křeček je v kouli dezorientován (nemůže se pohybovat podle hmatových fousků a smyslů), je ve stresu (přes kouli skoro vůbec nebo vůbec nevidí – často naráží do stěn a nábytku, při větším rozběhu se nemůže plynule zastavit nebo zatáčet), hrozí úrazy při nárazech nebo zaseknutí končetiny ve ventilačních otvorech, ventilace je nedostatečná a křeček se může po chvíli přehřát a dochází k rychlé dehydrataci. Může dojít i k celkovému zkolabování a smrti. Z těchto důvodů zodpovědný chovatel běhací koule pro hlodavce nepoužívá.

Čl. V

Právo na čisté prostředí

Křeček má právo žít v čistém prostředí, které není nadměrně znečištěno jeho močí, výkaly, zkaženou potravou či jinými nečistotami. Za tímto účelem je chovatel povinen čistit křečkovu ubikaci (včetně výměny podestýlky) podle aktuální potřeby. Frekvence čištění závisí na objemu a znečištění použité podestýlky. Znečištěná podestýlka se musí vyměnit, přičemž koutek (nebo lépe záchod s pískem či kočkolitem), kde křeček vykonává potřebu, je nutné čistit alespoň 2x za týden. Při čištění ubikace se používají netoxické přípravky, v případě použití dezinfekčních a čistících prostředků je třeba dbát na dostatečné následné opláchnutí ubikace tekoucí vodou.

Nikdy se křečkovi nevyhazuje všechna podestýlka – vždy se nechává trocha podestýlky/hnízda kvůli pachu. Čištění ubikace se provádí jednou za 2-6 měsíců, dle znečištění. Pro křečka je vždy velmi stresující situace, proto by se měla provádět co nejméně.

Čl. VI

Právo na přirozený vývoj

Křeččí mládě má právo **setrvávat u své matky**, jak nejdéle je to možné, minimálně do věku 4 týdnů (optimální je 5 týdnů, samičky případně i déle). Dříve mohou být mláďata od matky oddělena, pouze pokud je matka napadá, nebo pokud to vyžaduje zdravotní stav matky nebo mláďat.

Rozdělit mláďata podle pohlaví je zapotřebí u křečka syrského mezi 4.-5. týdnem, u křečků kolem 4. týdne. Oddělují se samečci od samic, aby nedošlo k nechtěnému nakrytí. Mladé samičky mohou ještě chvíli zůstat u matky.

I po oddělení od matky má křeččí mládě právo zůstat ve své mateřské chovatelské stanici do doby, než bude dostatečně silné a vyspělé pro změnu prostředí, tzn. než mu bude **nejméně 5 týdnů** a než bude vážit nejméně 50 g (jde-li o mládě syrského křečka) nebo 25 g (jde-li o mládě křečika džungarského nebo Campbellova), 20 g (jde-li o mládě křečika čínského) a 12 g (jde-li o mládě křečika Rororovského).

Čl. VII

Právo na ochranu zdraví

Každý křeček má právo na péči o své zdraví, a to jednak na prevenci a dále na odpovídající péči v případě nemoci či zranění.

Chovatel je povinen zajistit takové podmínky, aby předcházel možnému ohrožení zdraví křečka (vhodně vybavená ubikace, vhodná potrava apod.). Každý křeček má právo, aby jeho zdravotní stav chovatel průběžně kontroloval, zejména zda nedochází k výtokům z očí či nosu, průjmu, poranění, či jiným fyzickým změnám (abscesy, nádory). V případě zjištění projevů nemoci, zranění či napadení parazity má křeček právo na poskytnutí odpovídající léčby samotným chovatelem a v případě potřeby i na odbornou veterinární pomoc dle možností chovatele.

V případě onemocnění křečka, které může být nakažlivé, umístí zodpovědný chovatel nemocného křečka do izolace (karantény), aby předešel šíření možné nákazy na ostatní křečky v chovu.

V rámci prevence proti geneticky podmíněným onemocněním dbá zodpovědný chovatel na to, aby nekřížil křečky, u nichž hrozí riziko geneticky podmíněného sklonu k nádorům, epilepsii, cukrovce, head tilt a dalším chorobám. Příbuzenské křížení provádí pouze chovatel s vysokou odborností a dlouholetou praxí, a to pouze ve výjimečných odůvodněných případech a pouze u chovu, kde není známo (nehrozí) riziko nemoci přenášené na další generace; v případě prodeje či jiné distribuce mláďat z tohoto spojení na tuto skutečnost nového vlastníka křečka upozorní.

Zodpovědný chovatel se důsledně vyhýbá křížení dvou jedinců se stejným letálním genem. U křečků syrských jde o tyto geny: Lglg (světle šedá), Dsds (dominantně tečkovaný), Whwh (bílý břicho/šiml). Využití křečků s genem cdcd (tmavouchý albín) k chovu může být rizikem zejména při kombinaci s geny sg, ds, bs, ba, p a wh. Tato barva totiž zakrývá jiné kresby a barvy, zejména letální gen wh a ds, které se tak mohou předávat z generace na generaci bez vědomí chovatele.

V případě křečků Campbellových se jedná o gen Mimi a MoMo (geny strakatosti) a riskantní je využití křečků s genem cc (albín) k chovu – tento gen maskuje ostatní barvy a vzory srsti (může tedy zakrývat i přítomnost letálních genů). Dále se jedná o znaky platinum BEW/REW (Pipi/PIPI), či silvering/BEW/REV (Sisi/SiSi).

V případě křečků džungarských je vyloučeno spojení dvou jedinců s genem Pepe (perla).

Čl. VIII

Právo samiček a samců na ochranu zdraví a regulaci porodnosti

Chovná samička křečka má právo na ochranu svého zdraví a celkové kondice, na dostatečný odpočinek a čas na regeneraci mezi porody a odchovy mláďat. Zodpovědný chovatel nezapomíná na to, že samička je živý tvor a nikoliv „stroj na výrobu mláďat“.

Samička má právo nebýt poprvé nakryta dříve, než bude dovršen její tělesný vývoj a než bude dostatečně silná pro plánované zabřeznutí. Z tohoto důvodu smí být samička nakryta nejdříve v den dovršení **věku 4 měsíců**.

Samička syrského křečka **nesmí být nakryta dříve**, než dosáhne váhy 140 g (doporučená je váha nejméně 150 g), samička křečka džungarského a Campbellova musí pro krytí dosáhnout minimální váhy 30 g, u samičky křečka čínského je minimální váha pro krytí 25 g a u samičky křečka Roborovského minimálně 20 g.

První vrh se musí uskutečnit (tj. narodit) **nejpozději do ukončeného 8. měsíce věku samičky**, realizace prvního vrhu v pozdějším věku představuje vážné ohrožení jejího zdraví.

Samička křečka syrského má právo nebýt opětovně nakrývána dříve než dva měsíce ode dne předcházejícího porodu. V případě, že se vrh nedožije jednoho týdne, samička může být nakryta nejdříve měsíc po tomto porodu.

U křečků, kteří žijí ve skupinách nebo dochází k soužití v párech za předpokladu krytí, jsou povoleny dva vrhy následující těsně za sebou (bez oddělení samečka, který samičce s odchovem pomáhá) s přihlédnutím na kondici samičky. Sameček ale musí být nutně oddělen ještě před druhým porodem (ihned po porodu znovu nakryje samičku). Další (třetí) krytí může proběhnout nejdříve po dvou měsících ode dne posledního porodu s ohledem na zdravotní stav samičky.

Samička křečka má právo na to, aby po ní nebyly požadovány **více než tři vrhy mláďat** za její život (nejlépe však více než dva). Výjimečně lze připustit čtyři vrhy, a to v případě, kdy všechna mláďata z některého z předchozích vrhů zemřela do věku jednoho týdne od porodu (tj. samička je neodchovala do věku 4-5 týdnů) a pokud zároveň věk a celková kondice samičky umožňuje realizaci tohoto čtvrtého vrhu bez rizika pro její zdraví.

Poslední vrh se musí uskutečnit nejpozději **do ukončeného 13. měsíce věku samice**.

Samec je považován za chovného, jakmile je dovršen jeho tělesný vývoj a je dostatečně silný pro krytí. Nedoporučuje se krýt se samcem mladším 3 měsíců.

Chovem křečků a křečků se zabývají chovatelské stanice, které znají původ, věk, genetiku, povahu a jiné okolnosti důležité ke kvalitnímu odchovu těchto zvířat. Jiné jednání je považováno za množení a není eticky přípustné.

Čl. IX

Právo na slušné zacházení

Křeček má právo, aby s ním bylo nakládáno jako s živým tvorem, a nikoliv jako s plyšovou hračkou. Z tohoto důvodu se zodpovědný chovatel vyvaruje jakékoliv manipulace, která by pro křečka mohla být bolestivá nebo jinak nepříjemná. Fixaci křečka uchopením za kůži na krku lze použít pouze výjimečně, je-li to nezbytné – např. při lékařském ošetření.

Při transportu má křeček právo být převážen v takové přepravce, v níž bude mít dostatek prostoru a dobrý přísun vzduchu. Vhodné jsou plastové přepravky s dostatečným počtem větracích otvorů.

V případě, že křeček bude v přepravce delší dobu, má právo na přiměřené množství potravy a tekutin (tekutiny mohou být po dobu přepravy dodávány i prostřednictvím šťavnaté potravy – např. okurka).

Čl. X

Právo na péči chovatele

Křeček je živý tvor a jako takový je schopen si ke svému chovateli vytvořit vztah. Zodpovědný chovatel by se neměl křečka bezdůvodně zbavovat, ale podle svých nejlepších možností se o něj postarat i ve stáří.

Zodpovědný chovatel je povinen zajistit křečkům dobrou životní úroveň. Pokud sám není schopen se o křečka nadále zodpovědně starat, je povinen mu najít nový domov s odpovídajícím prostředím v souladu s tímto kodexem. Samice může jít do nového domova až po měsíci po oddělení od jejích mláďat.

Zodpovědný chovatel by měl mít pouze tolik křečků, aby jim byl schopen zajistit odpovídající péči a životní podmínky – velikost chovu nesmí být na úkor kvality podmínek, ve kterých je křeček chován.

Vysvětlivky: Pokud je v textu věta uvozena slovy: „křeček má právo“, či „chovatel je povinen“ jedná se o ustanovení závazné. U ustanovení doporučujících je výslovně uvedeno, že daný postup je „doporučený“, „vhodný“, či je v textu použit podmiňovací způsob „chovatel by měl...“.

Schváleno výborem ČKK dne 13. 1. 2024.

Tento řád nabývá platnosti dne 1. 2. 2024.